

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.331.2025

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 10746 Państwa Posłów Anny Gembickiej oraz Jarosława Sachajki, w sprawie realnych skutków tzw. renty wdowiej dla najuboższych wdów i wdowców, zwłaszcza w systemie KRUS, proszę przyjąć poniższe informacje.

Na wstępie pragnę podkreślić, że działania dotyczące Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego oraz prawa i wysokość świadczeń wypłacanych na podstawie ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2025 r. poz. 197, z późn. zm.) pozostają w wyłącznej właściwości Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Ustawa z dnia 26 lipca 2024 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1243) wprowadziła od 1 stycznia 2025 r. nową regułę zbiegu prawa do renty rodzinnej po zmarłym małżonku z prawem do własnego świadczenia o charakterze emerytalno-rentowym. Przepisy ustawy przewidują, że w przypadku zbiegu prawa do tych świadczeń, począwszy od 1 lipca 2025 r., jedno świadczenie wypłacane jest wdowie lub wdowcowi w całości, a drugie w wysokości 25% (w okresie przejściowym, tj. od 1 lipca 2025 r. do 31 grudnia 2026 r. będzie to 15%). Przywołany akt wprowadza nową regułę zbiegu prawa do nabytej renty rodzinnej, którą wnioskodawcy ustawy nazwali „rentą wdowią”. Określa on szczegółowo warunki nabycia prawa do tzw. renty wdowiej i wprowadza limit pobieranych w jej ramach świadczeń w zbiegu do poziomu trzykrotności najniższej emerytury (wynoszącej od marca 2025 r. 1878,91 zł), tj. do wysokości 5 636,73 zł.

Od 1 lipca br. rozpoczęto wypłacanie renty wdowiej. Na ponad 1,2 mln wniosków złożonych we wszystkich organach rentowych, ponad 1 mln zostało złożonych w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych (ZUS), co przekłada się na 80% złożonych wniosków. W Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego złożono około 130 tys. wniosków (ok. 11% ich ogólnej liczby).

Z danych przekazanych przez organy rentowe wynika, że ZUS w lipcu br. wypłacił przeciętne świadczenie emerytalne (bez emerytur wypłacanych na mocy umów międzynarodowych) w wysokości 4 190,19 zł (mediana 3 701,63 zł), zaś w Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego wypłacono emeryturę rolniczą w średniej wysokości 1 956,95 zł (mediana 2 029,23 zł). Średnia wysokość świadczenia emerytalnego wypłacanego w Biurze Emerytalnym Służby Więziennej wynosi 6 907,14 zł, zaś w Zakładzie Emerytalno-Rentowym MSWiA 6 920 zł.

Uprawnionych do tzw. renty wdowiej w lipcu br. przez KRUS było 140 587 osób. ZUS w lipcu br. wypłacił rentę wdowią dla ponad 755 200 osób uprawnionych.

Informuję, że średnia wysokość renty wdowiej wynosi w ZUS 353,94 zł, w KRUS 278,18 zł, w Biurze Emerytalnym Służby Więziennej 480,15 zł, a w Zakładzie Emerytalno-Rentowym

MSWiA 434,89 zł. Minister Obrony Narodowej poinformował, że w związku z pracami nad zmianą sprawozdawczości analitycznej nie może w chwili obecnej przestać wnioskowanych danych.

Przywołane dane wskazują, że roczna kwota wsparcia udzielanego świadczeniobiorcy uprawnionemu do tzw. renty wdowiej w przypadku świadczeniobiorców ZUS przekracza kwotę wsparcia z tytułu otrzymywania w pełnej kwocie tzw. 14 i 13 emerytury, natomiast w przypadku świadczeniobiorców KRUS stanowi około 90% tej kwoty, co oznacza, że wsparcie z tego tytułu, wbrew twierdzeniom zawartym w interpelacji, ma charakter rzeczywistej pomocy systemowej.

Na gruncie nowych reguł zbiegu świadczeń w ZUS zyskuje: w przedziale 200-300 zł blisko 200 000 osób (27% uprawnionych); w przedziale powyżej 300 zł – 498 795 osób (66% pobierających); w wysokości przekraczającej 600 zł – 13 000 osób (2% uprawnionych). W KRUS 129 552 osób otrzymało rentę wdowią w kwocie 200-300 zł, zaś w przedziale do 600 zł – 9 781 osób. Nie odnotowano wypłat powyżej 600 zł. W BESW 6 osób zyskało od 200-300 zł, 83 osoby do 600 zł, a ponad tę kwotę – 11 uprawnionych. W przedziale od 200 do 300 zł ZER MSWiA wypłaca 618 świadczeń, a w kwocie powyżej 600 zł – 217.

W Ministerstwie analizowane są dane i raporty przekazywane z ZUS dotyczące uprawnionych, liczby wniosków, wypłat, a także liczby odmów i ich przyczyn. Stanowią one podstawę realizacji bieżących zadań, posłużą też do przeglądu i weryfikacji świadczenia w 2028 r.

Jednocześnie informuję, że ustanowione ustawą z dnia 26 lipca 2024 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1243) reguły zbiegu nie są ograniczone w czasie i będą obowiązywać w kolejnych latach. Od 1 stycznia 2027 r. wskaźnik drugiego świadczenia w zbiegu wzrośnie przy tym z obecnych 15% do 25%.

Warunki ograniczające uprawnienia do pobierania świadczeń w zbiegu i wspomniany limit pobieranych świadczeń stanowi potwierdzenie skierowania renty wdowiej do najbardziej potrzebujących, zgodnie z zasadą degresywną. Renta wdowia nie jest odrębnym świadczeniem, ale stanowi szczególną instytucję w systemie ubezpieczenia społecznego. Ustawodawca określił zatem warunki uzyskania prawa do pobierania dwóch świadczeń w zbiegu uznając, że osobom, które utraciły partnera na późnym etapie życia trudniej jest dostosować się do nowej sytuacji niż młodszym. Uprawnienie te podlegają również ograniczeniom - jak w przypadku limitu wysokości pobieranych świadczeń - tak, aby pomoc trafiła do osób znajdujących się w cięższym położeniu.

W interpelacji zanegowano wprowadzenie zbiegu prawa do dwóch świadczeń w ramach renty wdowiej, opierając się na danych dotyczących wysokości świadczeń wypłacanych na podstawie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, która, jak wcześniej wspomniałem, należy do właściwości Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Należy przy tym pamiętać, że wysokość świadczeń z ubezpieczenia społecznego rolników uzależniona jest od wysokości opłacanej przez rolników składki, a wypłaty na te świadczenia emerytalne są w ponad 90% finansowane z dotacji budżetu państwa. Pragnę przy tym podkreślić, że wszystkie zagadnienia dotyczące podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników oraz wysokości świadczeń rolniczych nie należą do właściwości Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Z wyjaśnień Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi wynika, że zwiększenie rolne przysługujące osobom pobierającym emeryturę wyłącznie w ZUS odpowiada części składkowej świadczenia rolnego, czyli jest pochodną opłacanych składek na ubezpieczenie społeczne rolników (1% emerytury podstawowej za każdy rok podlegania ubezpieczeniu). Jest to rozwiązanie zgodne z zasadą proporcjonalności i uwzględniające różnice w dwóch systemach ubezpieczeń społecznych – systemie powszechnym i systemie rolniczym. Zmiana zwiększenia rolnego pociągałaby za sobą konieczność dalszych zmian, chociażby w kwestii ustalania części składkowej świadczeń emerytalno-rentowych, gdyż trudno byłoby racjonalnie wytłumaczyć zmianę, gdzie w stosunku do świadczeń rolniczych część składkowa jest określana na poziomie 1% emerytury podstawowej, a w przypadku zbiegu prawa do świadczeń emerytalnych ekwiwalent za opłacone składki na ubezpieczenie społeczne rolników jest ustalany na innym poziomie.

Przypominam, że zgodnie z art. 16 ustawy z dnia 26 lipca 2024 r., Rada Ministrów dokona w 2028 roku weryfikacji wskaźnika wysokości świadczeń w zbiegu celem oceny zasadności jego podwyższenia, uwzględniając na tle sytuacji społeczno-gospodarczej kraju położenie osób uprawnionych do ich pobierania. Będzie to również okazja do dokonania całościowego przeglądu rozwiązań prawnych dotyczących renty wdowiej, w tym kręgu osób uprawnionych do skorzystania z tego rozwiązania.

Zapewniam, że w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej badane są wszystkie postulaty świadczeniobiorców, również te dotyczące zmiany przepisów emerytalno-rentowych. Zgłaszane uwagi są dla Ministra istotną wskazówką przy podejmowaniu działań zmierzających do doskonalenia systemu emerytalnego.

Jednocześnie, ze względu na fakt, że każda zmiana w systemie emerytalnym niesie ze sobą poważne konsekwencje finansowe i dotyczy licznego grona świadczeniobiorców, wszelkie propozycje wprowadzenia nowych rozwiązań w tym obszarze winny być skrupulatnie analizowane. Dotyczy to również rozszerzenia kręgu osób uprawnionych do renty wdowiej, które, biorąc pod uwagę aktualną i prognozowaną sytuację Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, będzie się wiązało z koniecznością zwiększenia dotacji z budżetu państwa do tego funduszu. Kluczowe w tej sprawie pozostaje stanowisko Ministra Finansów i Gospodarki, zgodnie z którym aktualne rozwiązania są adekwatne do możliwości budżetu państwa.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
dr hab. Sebastian Gajewski, prof. uczelni
Podsekretarz Stanu
/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/